

מנהיגות
07

למה
עשר?

פסח פרק ג'

אלו עשר המכות

אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך
הוא על המצריים במצרים. ואלו הן;
דם, צפרדע, כנים, ערב, דבר, שחין, בַּרְד,
אֲרֵבָה, חֲשֵׁק, מַכַּת בְּכוֹרוֹת.

(מתוך הגדה של פסח)

שאלה לדין

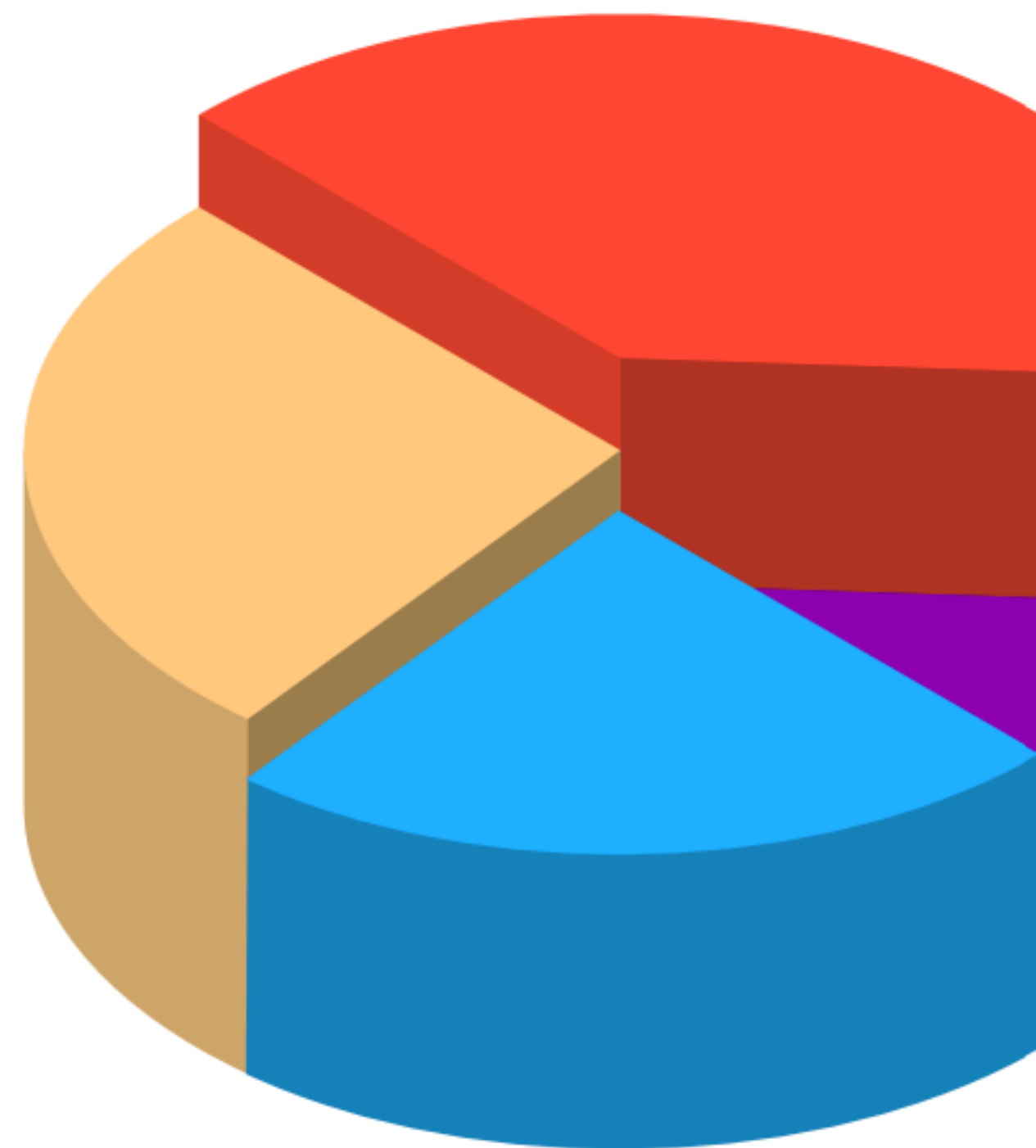

לשם מה היה צורך במכות מצרים?
מדוע לא הוציא ה' את כולנו מיד,
בלי התהליך הארוך של עשרת
המכות?

חלוקה לקבוצות

רְבִי יְהוֹדָה הָיָה נוֹתֵן
בָּהֶם סִימָנִים; דְּצ"ךְ
עַד"ש בְּאַח"ב.

בואו נחשוב על זה

מה הם המאפיינים המיוחדים של
המכות השונות?
אלו מסרים ניתן ללמוד מהן?

שלוש נקודות מרכזיות:

- ★ כה אמר ה' - יש אלוקים.
- ★ אלוקי ישראל - משגיח באופן מיוחד על עמו הנבחר.
- ★ 'שלח את עמי! - אלוקים שולט על העולם ויכול לחייב את בני האדם לעשות כרצונו

חוזרים להתחלה...

משה ואהרן מגיעים אל
פרעה:

וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה כֹּה
אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיֵּחְגּוּ לִי
בְּמִדְבָּר:

(שמות, ה, א)

תשובתו של פרעה

וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה מִי הִוא
אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ
לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל
לֹא יָדַעְתִּי אֶת
הוא וְגַם אֶת
יִשְׂרָאֵל לֹא
אֶשְׁלַח:

(שם, ב)

שלוש התנגדויות:

- ★ לא ידעתי את ה'! - כפירה במציאות
- ★ מי ה' - התנערות מההשגחה הפרטית
- ★ מי ה' אשר אשמע בקולו? - התעלמות מהמחוייבות לשמוע בקול ה'

סדרה ראשונה - יש אלוקים

התחלה:

מכת דם

כֹּה אָמַר ה' בְּזֹאת תִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה'
הֵנָּה אֲנֹכִי מִכָּה בַמָּטָה אֲשֶׁר בְּיָדִי עַל
הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר וְנִהְפְּכוּ לְדָם:

(שם)

סוף:

מכת כינים

וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטָמִים אֶל
פְּרַעֲהַ אֶצְבַּע אֱלֹהִים הוּא!

(ח, טו)

שיעור מספר 1

שליטה על הטבע מלמדת כי
יש אלוקים
דם
צפרדע
כינים

סדרה שניה | - השגחה פרטית

שיעור מספר 2

**שינויים ספציפיים בתוך
ההתנהלות מלמדת על
ההשגחה הפרטית**

ערוב - אלוקים קובע היכן
החיות יסתובבו והיכן לא
דבר - אלוקים מחליט אלו
בהמות יחיו ואלו לא
שחין - אלוקים פוסק בריאות

וְהַפְּלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת אֶרֶץ גִּשׁוֹן
אֲשֶׁר עָמְי עִמָּד עָלֶיהָ לְבַלְתִּי הַיּוֹת
שָׁם עָרֹב לְמַעַן תִּדְעַ כִּי אֲנִי ה' בְּקֶרֶב
הָאָרֶץ:

(שם, יח)

סדרה שלישית - כח עצום

וְאוֹלָם בַּעֲבוּר זֹאת
הַעֲמַדְתִּיךָ בַּעֲבוּר הַרְאִתְךָ
אֶת כֹּחִי וּלְמַעַן סִפֵּר
שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ:

(ט"ו, ט"ז)

שיעור מספר 3

שינויים דרמטיים מעידים על
כוחו העצום של אלוקים
ברד
ארבה
חשך

נעים להכיר! דון יצחק אברבנאל

הפירוש שלמדנו מבוסס על דבריו של דון יצחק אברבנאל, פרשן נודע, פילוסוף וכשר האוצר של כמה ממלכות באירופה: פורטוגל, קסטיליה, אראגון ונאפולי.

דון יצחק היה בן למשפחת אברבנאל (או "אברבנאל" - הוא עצמו כתב כי שם משפחתו "אברבנאל"), משפחת אצולה יהודית-ספרדית עתיקת יומין שעורשיה נעוצים באזור חצי האי האיברי (ספרד ופורטוגל).

יחוסה של המשפחה הגיע לפי מסורת משפחתית עד לדוד המלך. יש הדורשים את משמעות השם: אב-רב, בן-אל. לפי אותה מסורת המשפחה הגיעה לחצי האי האיברי מיד לאחר חורבן בית המקדש הראשון. למשפחה היה חותם מיוחד ומגילת יוחסין של שבט יהודה

מכת בכורות - סיכום

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר ה' כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אָנִי יוֹצֵא
בְּתוֹךְ מִצְרַיִם. וּמֵת כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר
פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל כִּסֵּאוֹ עַד בְּכוֹר הַשֹּׁפֵחַ אֲשֶׁר
אַחַר הָרְחִים וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה. וְהִיתָה צְעָקָה
גְּדֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר כָּמְהוּ לֹא נִהְיִתָה
וְכָמְהוּ לֹא תִסָּף. וְלִכְל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרֵץ כָּלֵב
לְשָׁנוֹ לְמֵאִישׁ וְעַד בְּהֵמָה לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר יִפְלֶה
ה' בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל

(יא, ד-ז)

שיעור סיכום

★ אני יוצא - מציאות ה'

★ אשר יפלה ה' - השגחה פרטית

★ צעקה גדולה - כח עצום

איך מעבירים מסר?

כל קבוצת מכות הגיעה להעביר מסר, אך גם בתוך כל קבוצה היה סדר. שתי המכות הראשונות לא פגעו בגופם של המצרים. הדם והצפרדע הקשו על חייהם, אך לא הציקו לגופם כמו שעשו הכינים. הערוב והדבר גם הם לא פגעו פיזית באותה רמה שהשחין פצע את כל גופם, וכך גם הברד והארבה לא מנעו את תנועתם ותזוזתם כמו שהחשך הצמיד אותם למקומם.

נראה שיש כאן דרך מסודרת. היה על המסר לעבור, אבל גם כשהגיע עונש, קדמו ניסיונות מוקדמים של עונשים קלים יותר. חיצוניים יותר. רק כשכלו כל הקצין נצרכה מכה שתפגע פיזית ממש.

תובנה מנהיגותית:

מתוך הלימוד של עשרת המכות, אלו כלים תוסיפו לארגז הכלים המנהיגותי שלכם?

למה?

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהַ כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבָבוֹ וְאֶת לֵב עֶבְדָּיו לְמַעַן
שָׂתִי אֶתְתִּי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ: וּלְמַעַן תִּסְפַּר בְּאָזְנִי בִּנְךָ וּבֶן בִּנְךָ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי
בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְתִּי אֲשֶׁר שָׂמִיתִי בָּם וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה'

שתי סיבות

- (1) למען: שיתי אותותי אלה בקרבן. כדי שבהם יכיר העם את גדלי וישוב מרשעתו (ספורנו).
- (2) למען: תספר באזני בנך ובן בנך. תעביר הלאה לדורות הבאים. תלמד את הצאצאים שלך את מה שראיתם כאן. וידעתם כי אני ה'.

ענין של זמן

שינויים לא נעשים כתוצאה מאירוע אחד, גדול ומשמעותי ככל שיהיה. המטרה הייתה להעביר מסר, ומסר לא נקלט ביזבנג-וגמרנו! בני-אדם מפנימים רעיונות רק באמצעות תהליך ארוך ומשמעותי.

לא פעם אנו חווים אירוע משמעותי, כזה שאנו בטוחים שרישומו לעולם לא יחלוף והדיו ימשיכו להדהד בנו לנצח. הלוויה של אדם צעיר, טקס הענקת פרס כלשהו לאדם כלשהו או -להבדיל - אירוע תורני כמו סיום הש"ס וכדומה. אבל אחרי יום-יומיים, שבוע או שבועיים, חוזרים לשיגרה. הריגוש חולף לו והחיים שבים למסלולם.

יציאת מצרים מלמדת אותנו לא להשאיר את הריגוש החד-פעמי במישור התיאורטי. על מנת שיתחולל בנו השינוי המיוחל עלינו להתחיל תהליך. תהליך יומיומי, ארוך, לעיתים סיזיפי וקשה, אבל תהליך.

צידה לדרר

בתוך סדרת המנהיגות למדנו תת-סדרה שעסקה בנושאי חג הפסח

פסח, מצה ומרור - ייחודיות, חרות וקושי כמתכון להצלחה

ארבעת הבנים - טוב, מחוייבות, הבנה והעמקה

עשרת המכות - מציאות ה', השגחה פרטית, כח משנה חיים

מוזמנים לשוחח על עקרונות ומסרים בשולחן החג המשפחתי

**נשמח לשמוע על תובנות אישיות שלכם ועל נקודות שהתחדשו לכם
במהלך הלימוד**

פסח כשר ושמח!

תודה רבה